

Հաստատված է
ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի
տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի
2024 թվականի նոյեմբերի 29-ի № 15-Լ որոշմամբ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆԴԵՐՔԻ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
2024 ԹՎԱԿԱՆԻ ԵՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի (այսուհետ՝ Տեսչական մարմին) կատարողականի գնահատումը կատարվել է հիմք ընդունելով 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ի «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի պահանջները և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի հունիսի 25-ի «Տեսչական մարմինների գործունեության կատարողականի գնահատման սկզբունքները, չափորոշիչները և կարգը հաստատելու մասին» N 693-Ն որոշման հիման վրա: Կատարողականի գնահատման մեթոդոլոգիան հաստատվել է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի 2021 թվականի ապրիլի 21-ի N12-L որոշմամբ:

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման չափորոշիչներն են՝

1. Նպատակի չափորոշիչներ.
2. գործընթացի չափորոշիչներ.
3. արդյունքի չափորոշիչներ:

1. ՆՊԱՏԱԿԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

1. Կատարողականի գնահատման նպատակի չափորոշիչները վերաբերում են բնապահպանության և ընդերքի ոլորտներում անվտանգության և օրենսդրության պահանջների պահպանման ապահովման վերլուծությանը:

1.1) Տեսչական մարմնի գործունեության հիմնական նպատակին հասնելու մակարդակը գնահատելու համար անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր ոլորտի համար վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշռի միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$L = S_1/S$$

Որտեղ՝

L-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

S₁-ը հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների քանակն է:

Ըստ Տեսչական մարմնի վերահսկողական ոլորտների՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

Ցուցանիշներ	Վերահսկողական ոլորտ		Համեմատ	Վերահսկողական ոլորտ		Համեմատ.
	բնապահպան. 2024թ. 3-րդ եռամսյակ	բնապահպան. 2023թ. 3-րդ եռամսյակ		ընդերք 2024թ. 3-րդ եռամսյակ	ընդերք 2023թ. 3-րդ եռամսյակ	
Իրականացված ստուգումների քանակ՝ S	45	34	11	16	12	4
Իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումար՝ S ₁	241.69	380.25	-138.56	263.47	189.46	74.01
Ցուցանիշը՝ L	5.37	11.18	-5.81	16.47	15.79	0.68

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S₁): Ուստի վերոնշյալ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ վերահսկողության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 1.1-ում:

Աղյուսակ 1.1

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումներ			
Վերահսկողական ոլորտ	քանակ		Ընդամենը
	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	
բնապահպանություն	25	4	29
ընդերք	4		4
Ընդամենը	29	4	33

Ըստ ստուգվող սուբյեկտների գործունեության ոլորտի՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 2-ում.

Աղյուսակ 2

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 3-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 3-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. 3-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 3-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 3-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ	11.00	3	3.67	18.18	1	18.18	2	-14.52
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	37.10	3	12.37	6.15	1	6.15	2	6.22
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	7.80	3	2.60	8.60	4	2.15	-1	0.45
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	34.20	2	17.10				2	17.10
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	145.27	10	14.53	177.45	11	16.13	-1	-1.61
09 Հանքագործական արդյունաբերության հարակից գործունեություն	84.00	4	21.00	12.00	1	12.00	3	9.00
10 Սննդամթերքի արտադրություն	16.00	2	8.00	33.10	3	11.03	-1	-3.03
11 Խմիչքների արտադրություն	26.00	4	6.50	7.00	1	7.00	3	-0.50
17 Թղթի և թղթե արտադրատեսակների արտադրություն	5.00	1	5.00				1	5.00
20 Քիմիական նյութերի և քիմիական արտադրատեսակների արտադրություն				7.00	1	7.00	-1	-7.00
22 Ռետինե և պլաստմասսայե արտադրատեսակների արտադրություն	6.00	1	6.00				1	6.00

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 3-րդ եռամսյակի ցուցանիշ S1	2024թ. 3-րդ եռամսյակի ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 3-րդ եռամսյակի հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. 3-րդ եռամսյակի ցուցանիշ S1	2023թ. 3-րդ եռամսյակի ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 3-րդ եռամսյակի հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	15.10	6	2.52	100.82	6	16.80	0	-14.29
24 Հիմնային մետաղների արտադրություն	15.38	1	15.38	19.30	1	19.30	0	-3.92
25 Պատրաստի մետաղե արտադրատեսակների արտադրություն, բացի մեքենաներից և սարքավորանքից				0	1	0.00	-1	0.00
31 Կահույքի արտադրություն	8.00	1	8.00				1	8.00
33 Մեքենաների և սարքավորումների նորոգում	8.00	1	8.00				1	8.00
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	34.70	9	3.86				9	3.86
36 Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում				16.00	1	16.00	-1	-16.00
38 Թափոնների հավաքում, մշակում և ոչնչացում, նյութերի վերականգնում	5.30	1	5.30	86.50	7	12.36	-6	-7.06
41 Շենքերի շինարարություն	18.00	4	4.50				4	4.50
42 Քաղաքացիական շինարարություն	9.00	1	9.00	9.00	1	9.00	0	0.00
55 Կացության կազմակերպում				50.00	1	50.00	-1	-50.00
56 Հանրային սննդի կազմակերպում				6.00	1	6.00	-1	-6.00
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն				0	3	0.00	-3	0.00

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 3-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 3-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. 3-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 3-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 3-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն L	2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
86 Առողջապահություն				12.60	1	12.60	-1	-12.60
G47.30.1 Ավտոմեքենաների համար բեռնափոխ և դիզելային վառելիքի մանրածախ առևտուր բեռնափոխ կայաններում	1.00	1	1.00				1	1.00
G47.30.2 Ավտոմեքենաների համար հեղուկ գազի, սեղմված բնական գազի և գազիլի մանրածախ առևտուր գազափոխ կայաններում	7.4	2	3.70				2	3.70
H52.23.0 Օդային տրանսպորտի օժանդակ գործունեություն	10.90	1	10.90				1	10.90
Ընդամենը		61				46	15	

Այն դեպքում, երբ ստուգումն իրականացվել է ստուգաթերթի ոչ ամբողջական հարցերի շրջանակներում՝ ապա կշիռը հաշվարկվել է ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը բաժանելով ստուգման հարցերի շրջանակում այդ հարցերի պատասխանների կշիռների գումարի առավելագույն հնարավոր արժեքին և բազմապատկած ստուգաթերթերի առավելագույն կշռի միավորով՝ 50:

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S₁): Ուստի, այդ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտի ծավալած գործունեության ոլորտի՝ ներկայացվում է Աղյուսակ 2.1-ում:

Աղյուսակ 2.1

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումների			
Գործունեության ոլորտ	քանակ		Ընդամենը
	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ	2	1	3
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	2		2
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1		1
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	3		3
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	5	2	7
24 Հիմնային մետաղների արտադրություն	2		2
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	1		1
36 Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում	1		1
39 Թափոնների վնասագերծում և այլ մշակում		1	1
42 Քաղաքացիական շինարարություն	1		1
55 Կացության կազմակերպում	1		1
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	1		1
93 Սպորտի, զվարճությունների և հանգստի կազմակերպման բնագավառում գործունեություն	2		2
G46.71.4 Դիզելային վառելիքի մեծածախ առևտուր	1		1
G47.30.1 Ավտոմեքենաների համար բենզինի և դիզելային վառելիքի մանրածախ առևտուր բենզալցման կայաններում	2		2
G47.30.2 Ավտոմեքենաների համար հեղուկ գազի, սեղմված բնական գազի և գազլիկնի մանրածախ առևտուր գազալցման կայաններում	2		2
L68 Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն	2		2
Ընդամենը	29	4	33

1.2) Ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ է վերլուծել հաշվետու

Ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$C = S_R / S$$

Որտեղ՝

C-ն ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունն է.

S_R -ը հաշվետու ժամանակահատվածում ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների քանակն է:

Առավել ռիսկային բնագավառներ են համարվում «Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը հաստատելու» և «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի նոյեմբերի 8-ի N1511-Ն և 2012 թվականի նոյեմբերի 22-ի N1562-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» ՀՀ կառավարության 2019 թվականի օգոստոսի 22-ի N1125-Ն որոշման 16-րդ կետի 3-րդ աղյուսակում ընդգրկված 84 և ավելի միավոր ունեցող գործունեության տեսակները:

Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշի հիման վրա ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը ներկայացված է Աղյուսակ 3-ում:

Աղյուսակ 3

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ S_R	2024թ. 3-րդ եռամսյակ S	2024թ. 3-րդ եռամսյակ C	2023թ. 3-րդ եռամսյակ S_R	2023թ. 3-րդ եռամսյակ S	2023թ. 3-րդ եռամսյակ C	Համեմատություն 2024թ. և 2023թ. 3-րդ եռամսյակների
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	37.10	3	12.37	6.15	1	6.15	2
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	34.20	2	17.10				2
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	34.70	9	3.86				9

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ: Ուստի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը առանձնահատուկ ստուգումների մասով հաստատված մեթոդաբանության չափորոշիչների համաձայն հնարավոր չէ հաշվարկել:

Վերոնշյալ առանձնահատուկ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ գործունեության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 3.1-ում:

Աղյուսակ 3.1

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթի իրականացված ստուգումների			
Գործունեության ոլորտ	քանակ		Ընդամենը
	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1	0	1
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	1	0	1
Ընդամենը	2	0	2

1.3) Ռիսկերի պլանավորման, վերլուծության և գնահատման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Չափորոշիչի գնահատումը կատարվում է տարին մեկ անգամ:

1.4) Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները

Չափորոշիչը գնահատվում է ելնելով խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար Տեսչական մարմնի կողմից մարդկային ռեսուրսների ու ֆինանսական միջոցների հատկացումից, ինչպես նաև փաստացի իրականացված խորհրդատվական, մեթոդական աջակցության և իրազեկման միջոցառումների քանակից և դրանցում մասնակիցների ընդգրկվածությունից:

2024 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում Արարատի և Վայոց ձորի մարզերում 22 տնտեսավարող սուբյեկտի հետ կազմակերպվել է մեկական իրազեկում-հանդիպում, որի ընթացքում Տեսչական մարմնի տարածքային բաժինների յոթ աշխատակիցների կողմից ներկայացվել են «Բնապահպանական վերահսկողության մասին», «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին», «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքներում կատարված փոփոխություններն ու լրացումները:

Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

2023 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի Վայոց Ձորի տարածքային բաժնի հինգ աշխատակիցների կողմից մարզում գործող 12 տնտեսավարող սուբյեկտի հետ կազմակերպվել է իրազեկում-հանդիպում: Հանդիպման ընթացքում մասնակիցների կողմից քննարկվել են բնապահպանական ոլորտը կարգավորող օրենքներում և այլ ենթաօրենսդրական ակտերում կատարված փոփոխություններն ու լրացումները:

Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

1.5) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականությունն մշակող պետական մարմիններին ներկայացված առաջարկների քանակը:

Չափորոշի գնահատումը կատարվում է կիսամյակը մեկ անգամ:

2. ԳՈՐԾՆԹԱՑԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Գործընթացի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի գործառույթների իրականացման ընթացքին:

2.1) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների միջին տևողությունը

Չափորոշիչը գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվարկել հաշվետու ժամանակահատվածում տարեկան ծրագրով չալանավորված, սակայն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողությունը:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = T/N$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

T –ն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողությունն է.

N–ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	566	143	423
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	46	13	33
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողություն՝ R (օր)	12.30	11.00	1.30

2.2) Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակը՝ ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Չափորոշի գնահատման համար անհրաժեշտ է հաշվարկել բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում հաշվետու ժամանակահատվածում կատարված ստուգումների քանակի հարաբերությունը Տեսչական մարմնի ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և նույն ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2 / N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակն է.

N₁ -ը ստուգումների տարեկան ծրագրով հաշվետու ժամանակահատվածի համար նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է աղյուսակ 5-ում:

Աղյուսակ 5

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը՝ N₂	67	32	35
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ՝ N₁	15	33	-18
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների և ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակային հարաբերությունը՝ R	4.46	0.97	3.49

Աղյուսակ 5.1-ում ներկայացնում ենք նաև ստուգումների ընդհանուր քանակի և բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի տոկոսային հարաբերակցությունը:

Աղյուսակ 5.1

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը	67	32	35
Ստուգումների ընդհանուր քանակ	94	46	48
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի տոկոսային հարաբերությունը (%)	71.3	69.56	1.74

2.3) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$A = T/N$$

որտեղ՝

A-ն ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունն է.

T-ն ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողությունն է.

N-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	567	377	190
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	48	33	15
Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողություն՝ A (օր)	11.81	11.42	0.39

2.4) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ) հարաբերակցությունը[1] ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին.

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ).

N₁-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

[1]- Էական վնաս են համարվել այն դեպքերը, երբ ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը կազմել է ստուգման ենթակա հարցերի կշիռների գումարի 70 և ավելի տոկոսը:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ (N_1), այդ թվում՝	46	13	33
- կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N_2)	0	3	-3
R ցուցանիշ	0	0,23	-0,23

7-րդ աղյուսակի առաջին տողում ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակի մեջ ներառված են առանձնահատուկ ստուգումների քանակը (N_1), իսկ երկրորդ տողում՝ ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N_2)), քանի որ Տեսչական մարմնի կողմից առանձնահատուկ ստուգումներն իրականացվել են առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռը և ռիսկը, հետևաբար առանձնահատուկ ստուգումները N_2 ցուցանիշի մեջ ներառված չեն, որովհետև պարզ չի նշված ստուգումների շնորհիվ կանխվել է՝ արդյոք հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնասը կամ ռիսկը:

2.5) Ստուգման ենթարկված օբյեկտների բավարարվածության աստիճանը Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, ընթացակարգերի թափանցիկությունից, տեղեկատվության որակից և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից:

Չափորոշչի գնահատումը կատարվում է ելնելով Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառության, ընթացակարգերի թափանցիկության, տեղեկատվության որակի և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժության վերաբերյալ ստացված դիմում-բողոքների քանակից:

Եթե առկա է բողոք (դատական կամ վարչական), ապա նշանակում է, որ տնտեսավարողը բավարարված չէ Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, և/կամ տեղեկատվության որակից, և/կամ ընթացակարգերի թափանցիկությունից, և/կամ Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից:

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում ստացվել է 59 հատ դիմում բողոք:

2023 թվականի 3-րդ եռամսյակում ստացվել է 47 հատ դիմում բողոք:

Բողոքների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Աղյուսակ 10-ում:

3. ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Արդյունքի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի կոնկրետ լիազորության իրականացման անմիջական արդյունքին.

3.1) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակական հարաբերակցությունը

Գնահատումը կատարվում է հետևյալ բանաձևով`

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ`

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է.

N₁-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ` N₂	46	13	33
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ` N₁	48	33	15
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված և ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների քանակական հարաբերակցություն` R	0.96	0.39	0.57

3.2) Տեսչական մարմնի վերահսկման երեքից հինգ բարձր ռիսկային բնագավառներում իրավիճակի փոփոխությունը.

Չափորոշի գնահատումը կատարվում է տարեկան մեկ անգամ:

3.3) Ըստ առանձին ստուգման հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Հաշվարկները կատարվել են հասանելի տեղեկատվության հիման վրա: Ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշը ստանալու համար հիմք է ընդունվել ստուգումների համար հատկացված գործուղման ծախսերի և ստուգումների քանակի քանորոշը:

Արդյունքները ներկայացվում են Աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9

Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյակ	2023թ. 3-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Մեկ ստուգման համար ծախսված ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշ (գործուղումներ)	165 046	204 296	-0.81

Մեկ ստուգմանը մասնակցած մարդկային ռեսուրսների միջին ցուցանիշ	3.15	3.15	0.00
Ստուգումների քանակ	<u>94</u>	<u>46</u>	<u>48</u>

2024 թվականի 3-րդ եռամսյակում վառելիքի ծախսը կազմել է 16 985 լիտր բենզին, որից գործուղման համար ծախսվել է 13 255 լիտր բենզին, դիզելային վառելիք՝ 630 լիտր: Գործուղման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները՝ **23 554 300** դրամ (ըստ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ֆինանսական և հաշվապահական հաշվառման վարչության կողմից ստացված տեղեկատվության):

3.4) Տեսչական մարմնի, Տեսչական մարմնի աշխատակիցների դեմ բերված դիմում-բողոքների քանակը և դրանց արդյունքները

Չափորոշիչը գնահատվում է վերլուծելով հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի, նրա աշխատակիցների գործողությունների կամ անգործության կամ նրա կողմից ընդունված վարչական ակտերի դեմ բերված բողոքների քանակը և դրանց վերաբերյալ ընդունված որոշումները:

Չափորոշիչը գնահատվում է ստացված բողոքների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Վերը նշված չափորոշիչի գնահատման համար ելակետային տվյալները ներկայացվում է Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 10

N	Ցուցանիշներ	2024թ. 3-րդ եռամսյա կ	2023թ. 3-րդ եռամսյա կ	Համեմատ .
1	Տեսչական մարմնի դեմ բերված բողոքների քանակ, այդ թվում՝	59	47	12
1.1	- դատական կարգով	41	32	9
1.2	- վերադատության կարգով	18	15	3
2	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ եռլայան լուծող որոշումների քանակ, այդ թվում՝	12	4	8
2.1	- բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	4	3	1
2.2	- մերժված	7	1	6
2.3	- այլ (կարճված, հաշտության համաձայնություն և այլն)	1	0	1
3	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ եռլայան լուծող բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի) որոշումների քանակը, որոնք նախկինում վերադատության կարգով բողոքարկվել և մերժվել են կամ թողնվել են առանց քննության	1	1	0

4	Վերադասության կարգով բողոքների արդյունքում ընդունված որոշումների քանակ, այդ թվում՝	11	16	-5
4.1	-բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	1	1	0
4.2	- մերժված	5	13	-8
4.3	- առանց քննության թողնված	5	2	3
5	Ստուգումների քանակ	<u>94</u>	<u>46</u>	<u>48</u>

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման արդյունքում հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ Որակի ապահովման վարչությունը առաջարկությունները ներկայացնում է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի Որակի ապահովման վարչության եռամսյակային հաշվետվություններում:

